

Έξοδος από τα μνημόνια: Φτάσαμε στις Σειρήνες, όχι στην Ιθάκη

22/08/2018, Huffingtonpost.gr

CULTURE CLUB VIA GETTY IMAGES

Φθάσαμε στο τυπικό τέλος του τρίτου –αχρείαστου– μνημονίου και στην ουσιαστική αρχή ενός τέταρτου. Η δημοσιονομική προσαρμογή θα συνεχιστεί με τα ήδη ψηφισμένα μέτρα περικοπής συντάξεων και αφορολόγητου το 2019 και 2020 αντίστοιχα. Η Ελλάδα έχει δεσμευτεί σε πρωτογενή πλεονάσματα 3,5% του ΑΕΠ μέχρι το 2022 και 2,2% κατά μέσο όρο μέχρι το 2060. Η επιτήρηση από την τρόικα θα είναι πιο ασφυκτική απ' ό,τι στις άλλες χώρες που βγήκαν από μνημόνια, βάσει του Κανονισμού 472/2013 της ΕΕ που προβλέπει «ενισχυμένη εποπτεία για κράτη-μέλη της Ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με την χρηματοοικονομική τους σταθερότητα» - με την Ελλάδα να εγκαινιάζει την εφαρμογή του κανονισμού. Η αιρεσιμότητα συνεχίζεται, με την επιστροφή των κερδών του Ευρωσυστήματος από τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου να εξαρτάται από την συνέχιση των μεταρρυθμίσεων.

Το νέο –άτυπο– τέταρτο μνημόνιο έχει στόχους, μέτρα και επιτήρηση, αλλά δεν έχει χαμηλότοκη χρηματοδότηση από τους εταίρους. Όμως το τρίτο μνημόνιο απέτυχε στον απώτερο στόχο του: την πρόσβαση στις αγορές. Η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου αγγίζει το 4,3% –επίπεδο-ρεκόρ στην Ευρωζώνη σήμερα– που σημαίνει ότι η πρόσβαση στις αγορές είναι απαγορευτική με όρους βιωσιμότητας χρέους. Για να εξυπηρετήσουμε το χρέος που λήγει έχουμε ρευστά διαθέσιμα ύψους 24δισ ευρώ (με δανεικά από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας), που αρκούν μέχρι το 2020. Όσο θα αντλούμε χρηματοδότηση από τα ρευστά διαθέσιμα για να αποφύγουμε ακριβό δανεισμό από τις αγορές, τόσο θα λιγοστεύει η ασφάλεια που παρέχουν. Αν δεν βελτιωθεί σημαντικά η εμπιστοσύνη των αγορών προς την Ελλάδα σύντομα, στις σημερινές αντίξοες συνθήκες παγκόσμιας ρευστότητας και ανάπτυξης, θα καταλήξουμε σε πέμπτο μνημόνιο.

Με αυτά τα δεδομένα, η επιστροφή στην κανονικότητα και η ανάκτηση της εθνικής κυριαρχίας που ευαγγελίζεται η κυβέρνηση φαντάζουν εξαιρετικά απόμακροι στόχοι. Τα ελλείμματα στον προϋπολογισμό και στο εξωτερικό ισοζύγιο μηδενίστηκαν υπό συνθήκες ύφεσης, αλλά παραμένουν σημαντικά προβλήματα που μας κληροδότησε η κρίση και οι ελλείψεις μεταρρυθμίσεις την περίοδο των μνημονίων:

- τα κόκκινα δάνεια στις τράπεζες, που ανέρχονται σχεδόν στο ήμισυ του συνόλου, μειώνουν την δυνατότητα των τραπεζών να χορηγήσουν νέα δάνεια
- οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του Δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα μειώνει την ρευστότητα της οικονομίας
- οι περιορισμοί στις κινήσεις κεφαλαίων αποτελούν εμπόδιο στην επιχειρηματικότητα
- η απώλεια του waiver (εξαίρεσης) που έδινε την δυνατότητα πρόσβασης των τραπεζών σε φθηνή χρηματοδότηση από την ΕΚΤ όσο διαρκούσε το πρόγραμμα, παρά την χαμηλή πιστοληπτική διαβάθμιση της Ελλάδας
- η διοίσθηση της Ελλάδας κατά έξι θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη ανταγωνιστικότητας της Παγκόσμιας Τράπεζας την τριετία 2016-18 εμποδίζει την προσέλκυση επενδύσεων
- εμπόδια εισόδου στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών περιορίζουν τον ανταγωνισμό, κρατώντας ψηλά τις τιμές
- το ύψος του δημοσίου χρέους αφήνει ελάχιστα περιθώρια για αντικυκλική δημοσιονομική πολιτική μεσοπρόθεσμα, ενώ παραμένει μη βιώσιμο μακροπρόθεσμα

Αυτές οι προκλήσεις δοκιμάζουν την υπόσχεση του κ. Τσίπρα να αποκαταστήσει την κανονικότητα. Η Ελλάδα βγαίνει από τα μνημόνια χωρίς να έχει εφαρμόσει μία κρίσιμη μάζα μεταρρυθμίσεων για να βελτιώσει το επιχειρηματικό κλίμα και να προσελκύσει επενδύσεις – αδυναμία που πλήττει ανεπανόρθωτα την αναπτυξιακή προοπτική. Τα μεγάλα διαχρονικά προβλήματα της χώρας δεν έχουν λυθεί. Πολυνομία, γραφειοκρατία, ανικανότητα της κρατικής μηχανής, διαφθορά και φοροδιαφυγή, πελατειακή διαχείριση της εξουσίας, χρεοκοπημένο συνταξιοδοτικό σύστημα. Η κυβέρνηση επιδιίδεται στον λαϊκισμό, κατασκευάζοντας εχθρούς αντί να προτείνει λύσεις. Αντί να προωθήσει την επιχειρηματικότητα και την εξωστρέφεια της οικονομίας, η κυβέρνηση επιδιώκει την κατάργηση επίτιπων διαρθρωτικών αλλαγών στην αγορά εργασίας. Προσβλέπει σε διανομή «κοινωνικού μερίσματος», προερχόμενου από ανακατανομή εισοδήματος αντί για δημιουργία πλούτου, και έχει αφήσει να εννοηθεί ότι δεν θα εφαρμόσει τις συμφωνημένες περικοπές σε συντάξεις και αφορολόγητο το 2019-2020, μέτρα απαραίτητα αλλά ψηφοθηρικά επώδυνα.

Στο διάγγελμά του από την Ιθάκη για την έξοδο από τα μνημόνια ο κ. Τσίπρας δήλωσε ότι η κυβέρνηση πορεύτηκε με την εντολή που έλαβε πριν από τριάντισι χρόνια: «Να βγάλουμε τη χώρα από τη στενωπό των μνημονίων και της αέναης λιτότητας». Κατηγόρησε τα κόμματα της αντιπολίτευσης για την κρίση, χωρίς να αποδεχθεί καμία ευθύνη για την καταστροφική διαπραγμάτευση του 2015 που κόστισε στην Ελλάδα τουλάχιστον 85 δις ευρώ. Καταφέρθηκε εναντίον των πάντων: ολιγάρχες, διαπλεκόμενους, φοροφυγάδες με offshore και καταθέσεις στο εξωτερικό (όπως κάποιοι υπουργοί του). Είχε το θράσος να αναφερθεί στους κυρίου Παπαδήμο και Στουρνάρα, που κράτησαν τη χώρα στο ευρώ με μεγάλο προσωπικό κόστος όταν ο ίδιος πρωτοστατούσε στις αντιμνημονιακές διαδηλώσεις, χωρίς να τους κατονομάσει («τραπεζίτες έγιναν πρωθυπουργοί και υπουργοί έγιναν τραπεζίτες»).

Ο κ. Τσίπρας είπε επίσης ότι «η χώρα μας ανακτά το δικαίωμα της να ορίζει αυτή τις τύχες και το μέλλον της. Σαν μια κανονική ευρωπαϊκή χώρα. Χωρίς εξωτερικούς καταναγκασμούς. Χωρίς άλλους εκβιασμούς. Χωρίς άλλες θυσίες του λαού μας». Μάλλον δεν έχει καταλάβει ότι έφτασε τη χώρα μέχρι τις Σειρήνες, όχι μέχρι την Ιθάκη. **Οι Σειρήνες είναι αυτές που εισηγούνται την μη εφαρμογή των ήδη ψηφισμένων μέτρων το 2019-2020 και την κατάργηση των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας που συνέβαλλαν αποφασιστικά στη μείωση της ανεργίας.** Είναι άγνωστο αν ο κ. Τσίπρας θα παραμείνει δεμένος στο κατάρτι ή θα υποκύψει στο γοητευτικό τραγούδι του λαϊκισμού.

Αν κάτι έπρεπε να κλείσει σήμερα, ήταν ο κύκλος της συνειδητής εξαπάτησης και της αλαζονείας που θα άνοιγε τον δρόμο της συναίνεσης για την επόμενη μέρα των μνημονίων. Αυτή η ευκαιρία δυστυχώς χάθηκε ξανά, καθώς η κυβέρνηση επέλεξε τον δρόμο της πώλωσης. Έτσι θα πορευτούμε μέχρι τις εκλογές, όποτε γίνουν, χάνοντας και άλλο πολύτιμο χρόνο στην πορεία προς την κανονικότητα.